

Ludmilla Siim.

OLEMISE HELK

23.02.–29.05.2022

Tartu Kunstimuuseumil on au korraldada Ludmilla Siimu (s 1938) mahukas ja värvirohke retrospektiiv „Olemise helk“, mis kulgeb läbi viltuse maja esimese ja teise korruse. Näitus koondab esmakordselt ühele väljapanekule Siimu Eesti kunsti kaanonisse kuuluvad teosed ning kunstniku emigreerumise järel enam kui neljakümne aasta jook-sul Soomes loodu.

Ludmilla Siim sündis 20. novembril 1938. aastal ning elas kuni 1945. aastani Alma-Atas, Kasahstanis. Kunstniku ema töötas seal-ses botaanikaaias raamatupidajana, isa sepana. Siimu Alma-Ata perioodi mälestused on suuresti seotud ema ja botaanikaaiaga ning isa ja raamatute lugemisega. Tüdruk veetis meeleldi aega raamatute seltsis, kas ise lugedes või kuulates isa ette lugemas. Lugemisvara oli võrdlemisi mitmekülgne, ulatudes muinasjuttudest ameerika kirjan-duse ning kreeka mütoloogiani. Ennekõike viimase mõjutusi leiame hiljem ka Ludmilla Siimu loomingust.

Kunstniku Eestist pärit ema igatses lapsepõlve kodumaa järele ja nii saabuski perekond 1945. aasta kevade hakul Teise maailmasõ-ja sündmustest räsitud Tartusse. Ludmilla alustas õpinguid Tartu Linna II Keskkoolis (praegune Miina Härma Gümnaasium), kuid vahetas 1953. aastal, koolikaaslastega tekkinud konfliktide tõttu ning ema mahitusel tütarlaste gümnaasiumi Tartu Kujutava Kunsti Kooli vastu.

Ludmilla Kurbatova lõpetas 1958. aastal Tartu Kujutava Kunsti Kooli kiitusega. Ainus võimalus erialaõpingute jätkamiseks ning kunstnikuna kõrghariduse saamiseks oli Eesti NSV Riiklik Kunsti-instituut (ERKI), kuid polnud veel paigas, millisele erialale suun-duda. Maalile Ludmilla esialgu ei mõelnud, peas käisid mõtted as-tuda sisse arhitektuuri või graafikasse. Otsus asuda õppima maali langetati Ludmilla eest. Tartu Kujutava Kunsti Kooli lõputööde kaitsmistel osalenud maalikunstnik Ilmar Kimm (1920–2011), kes

Ludmilla Siim.
Eesti Kunsti-
muuseum

töötas ERKIs õppejõuna, oli andnud direktor Rimmelile soovituset, et õpilane võiks sisse astuda just maaliosakonda.

Eesti NSV Riiklikus Kunstiinstituudis õppis Ludmilla vahe-mikus 1958–1965. Siimu diplomitöö kandis nime „Laboratoorium“ (1965), kuid hoolimata sellest, et diplomitöö oli esitatud ja hinna-tud, polnud diplom veel käes. Lisaks tuli kolm aastat töötada õpeta-jana kunstikoolis, alles siis andis ülikool tunnistuse kätte. Ludmilla Siimust sai 1965. aastal Tallinna 46. keskkooli (praegune Tallinna Pelgulinna gümnaasium) kunstiopetaja. Kooli õpilaste seas olid tu-levane maalikunstnik Andres Tolts (1949–2014), maali- ja hiljem videokunstnik Ando Keskküla (1950–2008), maalikunstnik Urmas Pedanik (1949) ning arhitekt, installatsioonikunstnik ja graafik Jüri Okas (1950).

Pärast kohustuslikku tööd õpetajana sai Siim oma diplomi kät-te, alustas vabakutselise kunstniku elu ja sisenes Eesti kunstiväljale 1960ndate lõpus. Kuni Eestist lahkumiseni 1977. aastal oli Ludmil-la Siimul kohalikule kunstielule suur mõju. Eesti seitsmekümnen-date kunstielust ei saa tema nime mainimata rääkida. Siimu tolle aja teosed on mõjutatud popist, hüperrealismist ning sürrealismist. Maalides on kesksed ruum ja inimene. Figuurid võtavad üldjuhul enda alla esiplaani, samas kui nende taga olev ruum ulatub justkui lõpmatusse.

Ludmilla Siim oli Eestis elades tunnustatud kunstnik, osales mitme-tel nii kohalikel kui ka üleliidulistel näitustel. Eestist lahkudes lõp-pes Siimule üks väga oluline peatükk tema elus. Äramineku tõttu lisati naine NSVLis keelatud kunstnike nimekirja. Nüüdsest oli ta kultuuri- ja kunstimälust kustutatud – kuni üheksakümnen-dateni, mil Nõukogude võim kokku varises ja Siimul tekkis võimalus taas kord Eestis näitustel esineda. Ludmilla Siimu liikmestaatus Eesti Maalikunstnike Liidus taastati 2005. aastal.

Soomes tuli kohaneda uute kunstikaanonitega, figuratiivsetel maalidel siin enam lööki ei olnud. Siim on ühes varasemas intervjuus

kirjeldanud Soome elama asumist nõnda: „Minu mõttemaailm jäi küll samaks, ent küsimus oli selles, kuidas kunstis ennast nähtavaks teha. See suund, millega Tallinnas esinesin, ei olnud Soomes vastu-võetav ega saadudki aru, mis Eestis toimub. Seal valitses vaoshoitud minimalistlik suund, tingimata nonfiguratiivne, inimese kujutami-sest hoiduti. See mõjutas mindki, hakkasin nägema, et kunstitõeni võib jõuda ka lihtsamate kujunditega.“¹

Võib öelda, et kohanemine uue eluga Soomes õnnestus kunst-nikul kokkuvõttes hästi. Vahevikus 1989–2003 oli Siim Helsingi Kunstnike Liidus täiskasvanute kursuste keskuses juhendaja, vahe-mikus 1992–2000 Munkkiniemi Päevakeskuses kunstiopetaja ja alates 1996. aastast Soome Pensionikeskuses kunstiopetaja. Viimast töökohta pidas ta 2020. aastani.

Lisaks õpetajatööle, mis kaheksakümnen-date lõpul ja üheksa-kümnen-date algul hoo sisse sai, võeti Siim 1992. aastal Helsingi Kunstnike Liidu näitusetoi mkonda, mille liige ta oli 2000. aastani. Samuti valiti ta 1998. aastal kaheks aastaks Helsingi Kunstnike Liidu juhatusel liikmeks.

Perioodi 2000–2020 iseloomustab aktiivne näitusetegevus: kokku lei-dis aset seitseteist isiku- ja grupinäitust, neist kaheksa Eestis. Viimas-est üheks olulisemaks 2011. aastal Liisa Kaljula ja Eha Komissarovi kureeritud duonäitus koos Jüri Palmiga Kumus: „Üksi linnas. Lud-milla Siim ja Jüri Palm“. See oli Siimu esimene suurem retrospektiiv.

Ludmilla Siimu loomingut tutvustamisel on tänuväärset tööd teinud erakoguja Mart Lepp, kelle kollektsioonis on mitmeid Siimu teoseid ning kelle kureeritud näitused Tallinna Keskraamatukogus 2019. aastal ning Toompea lossi kunstisaalis 2020. aastal on aidanud Ludmilla loomingut Eesti näitusepildis aktuaalsena hoida. Ludmilla Siim on põneva elulooga kunstnik, kes on tõestanud end kui mitme-külgne autor, olles kohanemisvõimeline nii erinevates stiilides kui ka teemades. Tema loomingulises biograafias on tänaseks üle 400 teo-se ning rohkem kui nelikümmend näitust.

¹ Malle Atson, „Ludmilla Siim – kunstnik ja kunstiopetaja“, Õpetajate Leht, nr 10, 11. märts 2005.

Andres Ehini
portree.
1974.
Õli lõuendil.
120 × 139,5.
Tartu
Kunstimuuseum

Kuraator: Kristlyn Liier
Näituse kujundus: Kristi Kongi
Graafiline kujundus: Madis Katz

Näituse töögrupp: Indrek Aavik, Richard Adang, Nele Ambos, Tanel Asmer, Maarika Espenberg, Indrek Grigor, Joanna Hoffmann, Mare Joonsalu, Margus Joonsalu, Jaanika Kuznetsova, Katrin Lööke, Julia Polujanenkova, Kristel Sibul, Anti Saar, Peeter Talvistu, Kristo Tamm, Ago Teedema, Urmo Teekivi, Mae Variksoo

Teoste laenajad: Eesti Ajaloomuuseum, Eesti Kunstimuuseum, Eesti Kunstnike Liit, Ludmilla Siimu erakogu, Tartu Kunstimuu-seum, Tartu Ülikooli kunstimuuseum, Viinistu Kunstimuuseum, Marko Kasur, Tiit Kõima, Mart Lepp, Meelis Vulp, erakogud

Täname: Anu Allas, Darja Jefimova, Loit Jõekalda, Liisa Kaljula, Jaak Kangilaski, Marko Kasur, Tiit Kõima, Mart Lepp, Teemu Mäki, Tiina Määrmann, Liisi Tammest, Meelis Vulp, Vaal Galerii

Näitust toetab: Eesti Kultuurkapital

Ludmilla Siim

(kuni 1962. aastani Kurbatova, alates 1979. aastast Milla Siim-Kaasinen)
Sündinud 20.11.1938 Alma-Atas, Kasahstanis (tänapäeva Almatõ)

HARIDUS

1947–1953 Tartu 2. Keskkool (praegune Miina Härma Gümnaasium)
1953–1958 Tartu Kujutava Kunsti Kool (praegune Tartu Kunstikool)
1958–1965 Eesti Riiklik Kunstiinstituut (praegune Eesti Kunsti-akademia), maali eriala

ERIALANE KUULUVUS

1971 Eesti Kunstnike Liidu liige
1978 Soome Kunstnike Liidu Maalikunstnike Liidu (Taidemaalariühito) liige
1978 Helsingi Kunstnike Liidu (Helsingin Taiteilijaseura) liige
2005 Maalikunstnike Liidu liikmestaatuse taastamine

VALITUD AMETIKOHAD

1992–2000 Helsingi Kunstnike Liidu näitusetoimkonna liige
1998–2000 Helsingi Kunstnike Liidu juhatuse liige
1999–2002 Kuvasto ry, Kunstnike Liidu esindaja autoriõiguste alal

KUNSTIPEDAGOOGILINE, LOOMINGULINE TEGEVUS

1963–1965 ERKI ettevalmistuskursuste juhendaja Tallinnas
1965–1969 Tallinna 46. Keskkooli (praegune Pelgulinna Kunsti-gümnaasium) kunstiopetaja
1981–1984 Tööstustoodete disain
1989–2003 Helsingi Kunstnike Liidu (HTS Aikuisten kursikeskus) kursuste juhendaja
1992–2000 Munkkiniemi Päevakeskuses kunstiopetaja Helsingis
1996–2020 Soome Pensionikeskuse kunstiopetaja Helsingis

ISIKUNÄITUSED

1971 Tallinna Kunstisalong
1973 Tallinna Kunstisalong
1975 Tartu Kunstnike maja

1979 Helsingin Taidetalo
1980 Malkki-Galleria, Tampere
1990 Galleria Bellarte, Helsingi
1991 Kaapelitehdas, Helsingi
1991 Galleria Villa Carlo, Turu
1992 Galleria Bellarte, Helsingi
1993, 1995, 1996, 1998, 1999, 2001 HTS Sisustusliike ZAZA, Helsingi
1996 Galleria Rauta, Helsingi
1998 Vaal Galerii, Tallinn
2002 TIEKE, Helsingi
2008 Vaal Galerii
2011 Eesti Kunstimuseum (paarisnäitus Jüri Palmiga)
2019 Tallinna Keskraamatukogu
2020 Toompea lossi kunstisaal

GRUPINÄITUSED (valik)

1968–1976 vabariiklikud kevad- ja sügisnäitused, Tallinn;
vabariiklikud noortenäitused, Tallinn ja Tartu
1971 Tallinna Kunstisalong (koos L. Lapini, A. Keskküla ja A. Toltsiga)
1972 Balti Maalikunsti triennaal, Vilnius
1973 Baltimaade näitus, Moskva
1975 Balti Maalikunsti triennaal, Vilnius
1975 Üleliiduline portreenäitus, Moskva
1975 Üleliiduline portreenäitus, Vilnius
1976 Tartu Kunstimuseum (koos P. Mudisti ja T. Pääsukesega)
1976 Grupinäitus, Gdansk
1976 Grupinäitus, Kiel
1979 Retretti, Punkaharju valiknäitus
1981 Rahvusvaline ühisnäitus, Stockholm
1983 Le Salon des Nations, Pariis
1984 Soome kunstnike valiknäitus, Pariis
1994 Draakoni galerii (koos P. Hütöneni ja J. Toivoneniga) Tallinn
1998 Kaapelitehtas, Helsingi
1999 Kunstisuvi, Pärnu

Esilehel: Punane gladiool (detail).
1974.
Õli lõuendil. 65 × 71.
Tartu Kunstimuseum

Linnapiiril (detail).
1976.
Õli lõuendil. 120 × 145.
Erakogu

2000 Tartu Kunstnike maja (koos S. Toivoneni, J. Toivoneni ja M. Heiskaneniga)
2000, 2001, 2003, 2004 Helsingi Kunstnike Liidu suvenäitus, Helsingi
2003 Mälestusnäitus (Omar Volmer), Tartu Ülikooli raamatukogu
2007 I Love Helsinki, Helsingi Kunstnike Liidu 40. aastapäeva näitus, Suomenlinna
2008 Viinistu kunstimuseum
2011, 2014 Moskva Rahvusvaheline Kunstisalong (Moscow International Art Salon)
2018 Tallinna Kunstihoone kevadnäitus

PREEMIAD, AUHINNAD

1972, 1975 Balti Maalikunsti triennaali auhinnad
1975 Sirbi ja Vasara aastakunstniku tiitel
2016 EKLi auliige

TÖID KOLLEKTSIOONIDES

Eesti Kunstiakadeemia
Eesti Kunstimuseum
Tartu Kunstimuseum
Tartu Ülikooli kunstimuseum
Tallinna Kunstihoone
Viinistu Kunstimuseum
Moskva Rahvusvaheline Kunstnike Liitude Konföderatsioon
Eläketurvakeskus, Helsingi
Eesti Saatkond, Helsingi
Le Salon des Nations, Pariis
Tradeka, Helsingi
Elanto peakonttori, Helsingi
Comex Oy, Helsingi
Siuntion kylpöla, Soome
Mitmetes erakogudes Eestis, Venemaal, Soomes, Brasiilias, Colombias, Saksamaal, Prantsusmaal, Luksemburgis, Šveitsis ja USA-s

<https://www.maal.ee/milla-siim-kaasinen>

TARTMUS

Tartu Kunstimuseum

Ludmilla
Siim

OLEMISE
HELK

23.02.–29.05.2022

tartmus.ee